بهره وری آب در اقتصاد ایران: نقش قیمت و سایر عوامل

لطفعلی عاقلی[1]

1- دانشیار اقتصاد، پژوهشکده اقتصاد دانشگاه تربیت مدرس

نویسنده مسئول[*]: aghelik@modaress.ac.ir

چکیده

ایران در طبقه بندی جهانی اقلیم جزء کشورهای خشک و نیمه خشک قرار دارد. با افزایش جمعیت و محدودیت در عرضه آب، تأمین نیازهای آب شرب، کشاورزی و مصارف صنعتی تحت فشار قرار گرفته است. این مقاله قصد دارد بهره وری آب را در سطح کل اقتصاد برآورد نموده و نقش قیمت و ابزارهای غیرقیمتی را در تحلیل نوسانات آن بررسی نماید. در این راستا ابتدا مصرف آب بر حسب برداشت از منابع زیرزمینی و سطحی طی دورۀ 1397-1373 مقایسه شده و نتیجه این بوده که به دلیل کاهش ریزش نزولات جوی به ویژه در دهه 1380 و اوایل دهه 1390، بر میزان تخلیه از منابع زیر زمینی افزوده شده است. علاوه بر این، در سطح کلان، بهره وری آب(نسبت تولید ناخالص داخلی حقیقی به مصرف آب) روندی کمابیش فزاینده تجربه کرده است. با این حال عامل قیمت تنها توانسته است 18 درصد از رشد بهره وری آب را توضیح دهد. این سهم نشان میدهد که استفاده از ابزارهای غیرقیمتی مثل فناوریهای نوین در مصارف خانگی آب، شیوههای نوین آبیاری در بخش زراعی و باغی، بازیافت آب در مصارف صنعتی در کنار آموزش و تبلیغات، میتوانند بهره وری آب را افزایش دهند.

کلمات کلیدي: آب سطحی، آب زیرزمینی، بهره وری آب، قیمت، ابزار غیرقیمتی